ANULU VI. No. 47. 22 DECEMBRE 1865.

NATURA

JURNAL DE SCIINȚE.

ESE DE PATRU ORĬ PE LUNĂ

Prețul abonamentuluĭ:

Bucurescĭ. . . . 64 leĭ pe an
Districte . . . . 69 — —

REDACTORĬ:

D-r C. ESSARCU și Lt. D. ANANESCU.

ABONAMENTELE

se fac la Redacțiă, Strada Seraphim, ce 'i dice s'a Pensionatuluĭ No. 10, în dosul Coltzi, și la DD. Librarĭ.

INSTRUCȚIA ȘI EDUCAȚIA.

»Ne se poco io vi dia, da imputar sono,
Chè quanto io posso dar, tuto vi dono.
Ariosto.
Dacă pucin vĕ daŭ, nu sunt de imputat
Căcĭ cât pot da, tot vĕ daŭ.

»Poporul care are celle maĭ bune scholĭ este cel d'ântêiŭ dintre popolĭ; daca nu este astădĭ va fi mâine.

(»Iules Simon» l'Ecole).

LECTURELE PUBLICE ÎN ROMÂNIA. — CORPUL PROFESORAL.

Am anunțat pe cititori noștri că D. Troténu, directorul schóleĭ de comerțiu în Galațĭ, a început în acest oraș lecture în sensul cellor ce se fac în Bucurescĭ de membri Atheneuluĭ.

Priimim asemenea de la D. Stroe Belloescu profesor la schóla reală din Brăila o epistolă prin care ne anunță începerea conferințelor publice în acest oraș, conferințe la care assistă un public numeros și distinct.

D. Belloescu se va ocupa de sciințele positive dorind cu tot dinadinsul a le rĕspândi în societatea nóstră. Convins de marele avantage la care elle conduc spiritile ce se ocupă de dênsele dându-le logică și judițiu, D. Belloescu va pune în lucrare tótă activitatea sa pentru a le propaga pe un picior întins.

Numaĭ luminând spiritele, dicea D. Belloescu în discursul seu de inaugurare al conferințelor din anul trecut, vom ajunge a vedé lucrurile cum sunt și a distinge civilisația de corupție și sciința de șarlatanism!

In Ploescĭ asemenea aŭ început cursurĭ publice D. Drăgoșescu a inaugurat aceste cursurĭ înaintea unuĭ public în midlocul căria se afla un numer destul de mare de dame.

Sperăm că peste pucin vom puté anunța cititorilor noștri începerea lecturelor publice și în alte orașe alle Românieĭ.

Ceea ce formézǎ națiile sunt ideile comune, sentimentele comune, tendințele și aspirațiile comune care unesc în concordie și stima reciprocă pe cetățenĭ, făcêndu-'ĭ să lucreze pentru un scop comun și constituind ast-fel forțe collective, puternice pentru realisarea bineluĭ!

Ideile strîmte și exclusive însoțite de netolerență și de dorința violentă de a le impune cu orĭ ce preț altora nu póte conduce de cât la discordie, la desunire, la neputință la îndîrjirea cetățenilor unĭ în contra altora.

Corpul profesoral din Romania are o mare și nobilă misie a îndeplini. Avênd un scop

comun a realisa, dominaţĭ de sentimente şi tendinţe comune (celle maĭ nobile ce pot exista într'o naţie) toţĭ membri seĭ se pot înfrăţi în pace şi în concordie şi constitui cea maĭ puternică forţă collectivă din ţérra română. Inflenţa acesteĭ forţe pentru binele naţieĭ va putea deveni imensă daca toţĭ membri corpuluĭ profesoral vor avea cenșciinţă de ceea ce pot, lucrând în armonie!

Vom reveni asupra acesteĭ idee. E.

CONFERINŢA MONETARĂ INTERNAŢIONALĂ.

Maĭ multe ţĕrrĭ au adoptat mĕsurile şi greutăţile francese, basate pe systemul metric.

România le adoptă şi ea.

D. Belloescu face în acest minut în Brăila lecture publice pentru a explica acest system.

Treĭ ţĕrrĭ numaĭ alle Europeĭ Elveţia: Belgia şi Italia au priimit systemul monetar frances.

N'avem trebuinţă a ḑice cât de mult acéstă uniformitate este comodă comerţiuluĭ, sciinţeĭ, căllĕtorilor.

Se scie că unitatea monetară a systemuluĭ metric este o bucată de argint cu greutatea de 5 grame şi care se numesce *Franc*. Am putea şi noĭ Românĭ lua acéstă unitate monetară avĕnd aceéşĭ greutate şi pe care am putea numi, dupŏ cum propune D. Heliade *Romanat*. D. Heliade explică numirea judeţuluĭ *Romanaţĭ* prin presinţa numeróselor monede ce se găsesc în acest judeţ, monede numite *romanaţĭ*.

Francul, monedă, preţuesce cât o bucată de argint cântărind 5 grame, *plus* o fracţiune fórte mică, representând cheltuelele ce cerre monetisarea. Tóte celle l'alte pieçe de argint sînt fracţiunĭ sau multiple a acesteĭ unităţĭ.

Acéstă unitate servă asemenea drept basă monetelor de aur.

Maĭ multe difficultăţĭ, (alle cărora explicare n'ar interesa într-'u nimic pe cititoriĭ noştri), ivite în privinţa monetelor între celle treĭ Staturĭ ce au adoptat systemul metric au provocat o conferinţă monetară în Paris.

Franca este representată în acéstă conferinţă de D. Esquiron de Parieu, vice-presedent al consiliuluĭ de Stat, membru al Instituluĭ şi de D. Pelouze, membru al Institutuluĭ.

Elveţia e represintată de D. Kern, ministrul seu la Paris.

Belgia de D. Fortemps senator şi Italia de D. de Pratolongo.

Reproducem dintr'un jurnal frances: *Revista cursurilor sciinţifice*, articolul următor, un resumat dintr'o lecţie a D-luĭ *Moleschott* la universitatea din Zurich, care, de şi vechie, dar a făcut un mare sgomot în Europa. Titlul eĭ este: *Lumina şi Viaţa*, duoĕ cuvinte în care lectori noştri pot întrevedea duoĭ termenĭ correspunḑĕtorĭ aĭ inscripţieĭ jurnaluluĭ nostru: *Instrucţia şi Educaţia.*

LUMINA ŞI VIAŢA.[1])

Tot ce respiră şi se mişcă pe pământ ţine viaţa din lumina sóreluĭ. Dacă expunem la lumină un vas cu apă şi lăssăm cât va timp fundul sĕŭ devine verde. Ast strat verde care s'a desvoltat în fundul apeĭ este format de animale şi de vegetale d'o micşorime şi d'o simplitate extremă. Germeni care daŭ nascere tuturor astor fiinţe sim-

1) Veḑĭ N. 26, 27, 28, Lumina.

ple nu se desvoltă de cât sub influința luminei. Dacă un vas plin cu apă pus 'n acelésĭ condițiunĭ dar într'un loc întunecos, germeni nu manifestă cel maĭ mic semn de viață.

Sunt aprópe o sută de anĭ de când se scie că este o armonie între respirația animalelor și aceea a vegetalelor, că adicĕ: animelele absorb oxygenul aeruluĭ și daŭ afarŏ acidul carbonic, pe când vegetalele din contră la lumina sóreluĭ descompun acidul carbonic prin părțile lor verdĭ, opresc carbonul trebuincĭos pentru crescerea lor și daŭ afarŏ oxygenul trebuincĭos animalelor. Nóptea la întunerec plantele aspiră oxygen și degage acid carbonic ca și animalele. Fructele verdĭ se compórtă la întunerec tot ca și foile verdĭ. Prin influința luminei nopțile luminóse din regiunile polare coc secerișurile în pucin timp, pe când maĭ multe dile de căldura nóstră de vară nu le póte fi d'ajuns.

Ce vor dice lectórele nóstre audind că florile, foile și fructele sunt făcute de aerŭ prin lumină? Când privim strĕlucitórele lor culorĭ și când dulcele parfum face să nască o satisfacție senină în sufletul poetuluĭ, tot lumina este ș'atuncĭ muma culorilor ș'a parfumuluĭ.

De vom pune plante verdĭ în pivnițe obscure elle devin albe, dupĕ cum se vede la salata de lăptucĭ, colórea verde nu se desvoltă de cât la lumină.

Afară d'asta fiind-că verdele foilor este tot-d'auna însoțit d'un fel de céră săracă în oxygen, putem dice că plantele daŭ din-tr'însele afară oxygen, nu pentru că sunt verdĭ ci ca să devie verdĭ, pe când uleiurile esențiale, considerate ca producĕtórele parfumuluĭ, se formédă printr'o oxidație considerabilă. Affinitatea acestor uleiurĭ pentru oxygen se măresce la lumină. Pentru aceea Schoenbein, deduce cu drept cuvênt din differitele stărĭ luminóse ale atmospheri, gradul de intensitate al mirosurilor ce răspundesc florile dintr'o grădină. Așa spre exemplu cutare flóre care parfumă aeru dioa perde mirosul la întunerec. Plantele dar datoresc luminei parfumurile și culorile lor.

Influența bine-făcĕtóre a luminei nu se mărginesce numaĭ aspura colorațiunii și parfumurilor, ci se întinde asupra vieții vegetalelor și animalelor.

Am dis maĭ sus că este o relație intimă între aerul atmospheric și vegetale și că prin respirația lor daŭ un gaz propriu pentru întreținerea combustiuneĭ. Un chimist engles, Priestley, a făcut experiența următóre în anul 1771: lăssă să ardă o lumânare într'un spațiŭ limitat până când se stinse, findcă s'a consumat oxygenul și s'a produs acid carbonic. Atuncĭ introduse în vasul acela foĭ verdĭ de curând culese și aerul se curăți în dece dile, astfel în cât putu lumânarea să ardă din nuoŭ. Astfel s'a observat pentru prima óră proprietățile importante alle oxygenuluĭ și rolul ce jócă el în natură.

Dar de unde provine acest oxygen care respândesce condiția vieței în atmospheră. Nicĭ Priestley, nicĭ Ingenhousz, n'aŭ putut resolva acéstă questie. Dece anĭ în urmă apăru lucrarea luĭ Senebier relativă la influința luminei solare asupra desvoltărĭ plantelor, care înavuți sciința cu astă simplă veritate: că lumina solară dă foilor proprietatea d'a ține în elle acidul corbonic, substanță nutritivă ce se află în aer și d'a deosebi gazul propriu pentru întreținerea viaței adicĕ: oxygenul.

Spre a satisface complect curiositatea umană rămâne a sci raportul volumuluĭ aciduluĭ carbonic absorbit și oxygenul exhalat (dat afară.)

Theodor de Saussur a resolvat astă problemă, demonstrând că planta absórbe în volum și 'n greutate maĭ mult acid carbonic de cât nu degage oxygen, ceea ce a întărit doctrina luĭ Senebier.

Acest din urmă a observat că, căldura singură nu póte effectua descompunerea aciduluĭ carbonic,

Astă influință reciprocă a atmospherei și a regnuluĭ vegetal se demonstră fórte lămurit prin modul cum planta móre de fóme când este supusă la acțiunea luminei într'un spațiŭ circumscris. Dioa absórbe ea acidul carbonic pe care 'l degage nóptea, iar nóptea absorbe oxygenul și exhală acidul carbonic, care va fi din nuoŭ descompus prin lumina dileĭ următóre. Planta flămândă se consumă ea însă'șĭ

ca şi animalale când n'aŭ alimente, fiind-că atuncĭ se nutresce pe costul seŭ din propria materie a corpuluĭ sĕŭ. Planta ca şi animalul nu póte trăi, nu póte creşce sub influinţa lumineĭ de cât avênd aer liber; făr'astă condiţiă animalul se 'nécă, se năbuşesce, şi planta móre de fóme.

Căldura nu póte aicĭ ţine locul lumineĭ, Natura a combinat lucrurile astfel ca plantele şi animalele să se întreţie unele p'altele: Câmpul acoperit cu grâŭ ne nutresce, omul şi animalele străbătênd o pădure, o nutrim prin acidul carbonic ce dăm afară în actul respiraţiuneĭ.

Respiraţia nopturnă a animalelor nu se deosibesce de respiraţia lor diurnă, de cât că este maĭ slabă, fiind-că quantitatea aciduluĭ carbonic se micşoréză nóptea.

La animale nu există între viaţa nopturnă şi cea diurnă astă oposiţie însemnată ce se vede la vegetale. Cât pentru causa acesteĭ impuţinărĭ a aciduluĭ carbonic nu trebue s'o căutăm atât în somn, cât în trecerea de la lumină la întunerec, de la muncă la repaos.

Lumina a fost tot-d'auna considerată ca o condiţie indespensabilă uneĭ locuinţe sănĕtóse, locuinţele neluminate bine fac pe ómenĭ paliḑĭ şi umflaţĭ; nu numaĭ atât, aste locuinţe sunt în general friguróse, umede şi pline de emanaţiunĭ vătĕmătóre sănĕtăţiĭ. De curând s'aŭ încercat a determina influenţa lipseĭ de lumină, pe urmă gradul de căldură şi de umiditate asupra omuluĭ, spre a putea explica cum aceia care trăesc în case întunecóse şi prin uliţe strâmte nu pot prospera maĭ mult de cât planta într'o pivniţă obscură.

Viaţa dar nu este tot una la lumină şi la întunerec.

O altă observaţie nu maĭ puçin importantă pentru economia domestică este că, animalele, precum: găsce, raţe etc. ţinute în pivniţe obscure sĕ îngraşe mult maĭ repede de cât la lumină, fiind că la întunerec respiraţia este maĭ slabă, prin urmare producţia aciduluĭ carbonic este *maĭ mică* şi acésta înlesnesce grămădirea grăsimeĭ în corp.

Iată în scurt armoniile lumineĭ cu condiţiunile vieţeĭ animale şi vegetale, cu equilibrul constant dintre dînsele, şi dacă lumina exersă o influenţă însemnătóre asupra Natureĭ întregĭ, asta provine din causa că determină un flux ş'un reflux ne'ncetat in schimbarea şi re'noirea athomelor corpurilor.

Dar să mergem maĭ departe cu cercetările nóstre în privinţa acésta.

De câte orĭ gândirea legată şi mută la palida lumină a uneĭ lumânărĭ se desfăşură şi se animă într'o sală strălucită de lumină? Cine nu e óre cum fericit, dupŏ ce a sufferit împovărătórea căldură şi lumină a sóreluĭ, d'a se afla într'o semi-obscuritate frescă unde încércă o linişte voluptósă în umbră? N'aţĭ blestemat vr'o dată lumina luneĭ, aşa de poetică pe d'altă parte, când acoperă cu argintia şi blânda'ĭ lumină pădurile şi văile, pentru că combate trebuinţa somnuluĭ atât de necesarie creerilor noştri osteniţĭ.

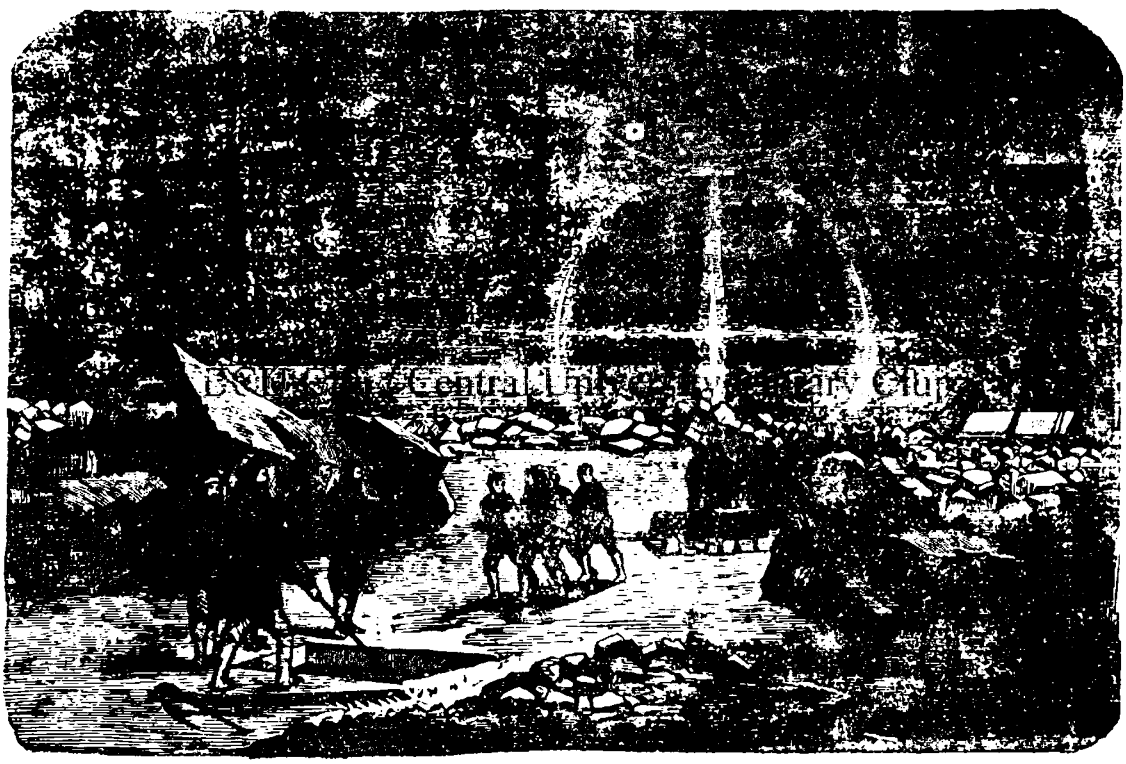
Când creerul unuĭ om este sănĕtos şi cu sagacitate se póte lesne feri de beţie. Dar nimic nu póte înlătura disposiţiunile saŭ înclinările ce ne póte inspira o primăvéră întunecósă şi ploiósă; asemenea niminĭ de are puçină superioritate în ideĭ, nu póte resista la expansiunea entusiasmată ce provocă o ḑi radiósă, când totul înfloresce, când totul strĕlucesce ca o roă de aur, când totul este îmbălsămat, când totul în Natură resună de înţellepte armoniĭ. De unde vine cu tóte astea că atâtea individe protestă în contra acestuĭ fapt de strânsă legătură ce avem cu phenomenele ce ne înconjóră? Pentru că puçinĭ ómenĭ cunosc astă maximă adevĕrată a luĭ Spinosa:

„Libertatea de care se fălesce fiă care, con„sistă în ast fapt că, ómeni aŭ consciinţă de voin„ţa lor, fărŏ ca adesea să se induoiască de cau„sa care o determină.“ Învăţatul cel maĭ blând şi cel maĭ circumspect, absorbit peste mĕsură de lungile şi ostenitórele meditaţiunĭ, numaĭ e stăpân pe voinţa sa, şi cea maĭ mică turburare este de ajuns a'l *face* să *pronunţe* expresiunĭ *violente* şi a săvârşi acte blamabile. Din norocire însă dobândesce

prin experienţă obiceiul d'a preîntimpina aste dispoşiţiunĭ supărătóre ale spirituluĭ, şi intr'acesta consistă superioritatea şi nobila mĕsură a frumuseţiĭ morale. Aste dispoşiţiunĭ supărătóre ale spirituluĭ nu remân nepedepsite, ca şi călcarea legilor natureĭ nóstre.

Ascultaţĭ magica formulă a uneia din femeile celle maĭ intelligente din Germania?

„Consciinţa, dice Rahel, este liberă dar nu voinţa; „acolo se afla confusia. Cerinţele voinţeĭ nóstre sunt „ca să dicem aşa in noĭ, şi voinţa nu este de cât

O immormântare a Esquimalilor pe ghiaçă.

„un friŭ ce putem trage d'o parte saŭ d'alta. Con„sciinţa nóstră imagineză liberul consimţiment al „forţeĭ, liberul consimţiment al necesităţĭ: astfel „libertatea nu residă de cât în consciinţă."

Un alt invăţat a dis'o in alţĭ terminĭ: „Ceĭ maĭ înţelepţĭ dicesc cel mult maniera cu care 'ĭ conduce trebuinţa, şi se mulţumesc." Astă observaţie essenţială trebue să dirige consciinţa nóstră şi să devie principul *Educatiuneĭ*. Voinţa nóstră cautã, cât 'ĭ stă prin putinţă, să armonisedo tendinţele sentimentuluĭ nostru cu cerinţele legeĭ naturale. O sciŭ toţĭ aceia care, cunoscênd umanitatea încércă în simpla lor credinţă d'a personifica legea spre a o presenta adoraţiunilor omenescĭ; şi o sciŭ aşa de bine ca şi *spiritele liniştite şi sciintifice, alle căror convictiunĭ s'aŭ format încet şi gradat printr'un şir de meditaţiunĭ neîntrerupte asupra decretelor nemutabileĭ necesităţĭ.* Şi de sicur aceştĭ din urmă nu sunt maĭ pucin convinşĭ de cât ceĭ d'ântêiŭ, pentru că consideră pe om, nu ca o fiinţă aruncată din întîmplare în univers, ci ca un phenomen natural, unit cu pămêntul aşa de bine ca şi planta, ca şi dênsa nutrindu-se, crescênd, trăind şi murind sub influinţa căldureĭ ş'a lumineĭ.

Autorul acestuĭ articol, dupŏ ce intră în maĭ multe consideraţiunĭ philosophice şi chiar metaphisice asupra raporturilor ce există între spirit şi materie, între lumină şi viaţă, între modificaţiunile creeruluĭ şi facultăţile intellectuale, în care nu voim a trage şi a osteni pe lectori noştri, adaogĕ următórele cuvinte pline d'un mare adevĕr: „Constatăm c'o vie mulţumire că: artişti, istorici şi ómeni

de stat se aliază cu physici, cu chimişti şi cu naturalişti, adoptând methóda lor positivă ca să pótă aprofunda natura omuluĭ, şi vĕḑênd legătura intimă a phenomenelor, deducem că omul este capabil d'a determina *raporturile* nemutabile ce există între creerul sĕŭ şi lumea exterióră."

Iată cum doctorul Büchner, într'un uvrajŭ intitulat: *Sciinţa şi Natura* apreciază savanta lecţie a D-luĭ Moleschott:

„*Viaţa şi Lumina*, sunt duoĕ ideĭ correlative ce „sunt adessea apropiate una d'alta fŏră ca, în cel„le maĭ multe casurĭ, acela care le întrebuinţéză „ast-fel să aĭbă alt ceva de cât o percepţie pucin „lămurită ş'un sentiment vag de raportul lor re„ciproc. În tóte circumstanţele în care există lu„mină, există asemenea şi viaţă: când e viaţă e „lumină. Nic'un poet, nic'un romanţiar n'a uĭtat „s' aduc' a minte adessea în versurile lor aste duoĕ „frumóse expresiunĭ. Dar p'între aceia care se „servă de dênsele, la câţĭ le-a venit în gând a fa„ce să pĕtrunḑă ideea lor pînă în raportul intim „şi sciinţific care există între aste duoĕ ideĭ, ra„port care póte fi considerat cu drept cuvênt, ca „basă fundamentală a vieţeĭ organice!

„Fŏră lumină nu e viaţă! Fŏră lumină pămên„tul ar fi o masă obscură şi mórtă, în loc de pacĭ„nica şi vesela locuinţă a atâtor nenumĕrate crea„ţiunĭ, fericite de existenţa lor. Dacă *prima lu„mină* care a pĕtruns, sunt milióne şi milióne de „anĭ, prin astă masă de vaporŭ désă ce înconjiura „pămêntul la formaţiunea luĭ, dac' astă primă lu„mină a desceptat prima scintee de viaţă pe su„prafacia globuluĭ, lumina a remas ăncŏ din acea „epocă socia nedespărţită a vieţeĭ şi causa principală „a cursuluĭ circular ne'ntrerupt ş'al transmutaţieĭ ma„terii, în care fluctuaţiunile eterne de sus în jos şi de „jos în sus aruncă afară fiinţe numeróse şi forme „variate ca să le înghiţă apoĭ din nuoŭ dup' o scur„tă existenţă. Ceea ce presimte sentimentul poetu„luĭ, ochiul naturalistuluĭ recunósce şi vede, pentru „că urméză *raporturile* vieţeĭ ş'ale lumineĭ şi des„copere particularităţile." etc... etc.

Din parte ne n'avem nimic a adaogi înaintea astor desvoltărĭ savante, de cât a recunósce, dupŏ cum am ḑis'o şi altă dată, că există un raport strâns, o admirabilă armonie, atât între lumină şi lumea organică cât şi între dênsa cu lumea neorganică.

O ÎMMORMÊNTARE A ESQUIMALILOR PE GHIAÇĂ.

Fie-care naţie are obiceiurile sale deosebite în privinţa ceremoniilor funebre, la îngroparea morţilor; elle sunt în raport cu credinţele religióse, cu tradiţiunile, cu clima şi cu natura pămêntuluĭ.

La populi ceĭ maĭ vechĭ, la Indienĭ, era obiceiul d'a arde cadavrele morţilor şi d'a păstra cenuşa lor, şi dupŏ credinţele lor religióse femeea trebuia să fie arsă de vie împreună cu corpul bărbatuluĭ eĭ.

La Evreĭ ţinea şépte ḑile ceremonia funebră, şi pentru regĭ se prelungea pînŏ la 30, şi cadavrul se ardea sau se îmbălsăma. La Egyptenii ceĭ vechĭ era obiceiu ca îndată ce murea un om, de orĭ ce tréptă, se numea judecătorĭ dintre ceĭ maĭ bĕtrânĭ, care trebuia să cerceteze viaţa mortuluĭ; daca purtarea luĭ a fost nereprochabilă se da voie să 'ĭ se facă ceremonie funebră, la din contra cadavrul era aruncat într'o grópă numită *Tartar*. Regiĭ chiar nu erau scutiţĭ d'acéstă judecată; orĭ cine murea dator nu se putea îngropa pînŏ când rudele plăteaŭ datoria mortuluĭ.

La Grecĭ şi la Romanĭ s'a perpetuit mult timp obiceiul vechilor Israeliţi d'a arde cadavrul morţilor sau d'a le îmbălsăma ş'-a le pune în grópa familieĭ, la cimitiriu afarŏ din oraş.

Multe popóre sĕlbatice în America şi în Australia au obiceiu d'a înveli pe morţĭ în rogojinĭ şi a 'ĭ atârna de crăcile arborilor în păḑurĭ.

Nu ne propunem a vorbi aicĭ de cât de Esquimalĭ, adicŏ despre caracterele acestuĭ popul, despre felul vieţuireĭ ş'al îmmormîntăriĭ morţilor lor.

în ţĕrrile immense şi acoperite de ghiacă care se întind la marginile Americeĭ de miadă nópte şi o mică parte din Asia există o rasă de ómenĭ cu totul deosebiţĭ de ceĭ-l'alţĭ locuitorĭ aĭ Lumi-nuoă. Astă rasă de ómenĭ, care, cu tótă asprimea climeĭ, nu se plâng de partea ce a priimit dela Natură, sunt Esquimali, numiţĭ astfel prin corrupţiă din ḑicerile *Eskî-man-tik* (mâncătorĭ de pesce crud).

Maĭ mulţĭ secolĭ au fost neconoscuţĭ vecinilor lor, aceştia nu maĭ bănuia că există în Univers alţĭ ómenĭ de cât eĭ şi priviaŭ ca marginile lumi grămeḑile de ghiece eterne ce încongiura ţérra lor.

Esquimali prin conformitatea generală a corpuluĭ lor pare că nu aŭ aceeaşĭ origină ca celle l'alte popóre indigene din America, şi asta e făr' înduoială causa ureĭ neîmpăcate ce le pórtă sĕlbatici carĭ 'ĭ gîtuiesc fără milă. Esquimalĭ sunt *parias* a Lumiĭ nuoă.

Cu tóte că au statura mică, dar sunt fórte puternicĭ, colórea peliĭ este negriciósă, figura latā şi umflată, ochi micĭ negri şi viĭ, buzele gróse şi nasul turtit, pĕrul negru, umeri laţĭ şi piciórele d'o micşorime neproporţionată, sunt d'o necurăţie desgustătóre. Caracterul lor este maĭ mult serios de cât vesel, fŏr' a se îngriji pentru viitor. Mulţumit de sórta sa, Esquimalul nu pismuesce p'accea a Europenilor şi aŭ un mare sentiment de amor pentru ţérra lor.[1]

Daca Natura 'ĭ-a destinat să trăiască înt'o ţérră ca aceea unde frigul este aşa de mare, unde pămêntul acoperit cu ghiaçă perpetue, nu produce de cât ici şi colo nisce miserabile vegetaţiunĭ, pe d'altă parte, eaca o mamă binefăcĕtóre a tutulor, a îngrijit să îmmulţéscă împregiurul lor animalele care să le procure tóte celle trebuinciόse alle vieţeĭ: hrană, îmbrăcăminte şi locuinţe.

Animalele de care sunt înconjuraţĭ sunt: balene, phoce, morse, urşĭ albĭ, renĭ, castorĭ, vulpĭ, lupĭ, boĭ moscaţĭ, cânĭ; prin lacurĭ se găsesc somnĭ şi alţĭ deosebiţĭ pescĭ.

Carnea phocelor ş'a renilor forméză nutrimentul lor principal şi beau c'o mare aviditate uleiu de phoce care tot d'o dată le servă şi de combustibil pentru încălḑit şi pentru luminat.

Ast popor redus într'o stare de sĕlbăticie n'are altă ocupaţie de cât pescuirea şi vênătórea spre a 'şĭ satisface trebuinţele naturale. A mânca este pentru Esquimalĭ cea maĭ mare plăcere; la prânḑul lor fie-care consumă aprópe duoĕ pînŏ la treĭ oca de carne, pe care o manâncă maĭ mult nefriptă, ş'apoi staŭ amorţiţĭ ca şerpi pînŏ se sevîrşasce digestia.

Îmbrăcămintea lor este fórte simplă şi se face din pieĭ de phoce şi de animale sĕlbatice; femeile lor aŭ haine maĭ lungĭ şi un capişon în care mumele pórtă copiĭ goĭ pînŏ în vîrstă de treĭ anĭ. Botinele lor au carîmbĭ mult maĭ lungĭ de cât aĭ bărbaţilor, pînŏ la cópse, în care se ḑice că pun câte o dată şi copiĭ, când aŭ maĭ mulţĭ. Elle nu sciu ce sunt cocurĭ, creponurĭ şi fileurĭ, dar vor să se arate frumóse şi n'au alte podóbe de cât dinţĭ şi ghiare de urşĭ albĭ, pe care 'ĭ atîrnă şi 'ĭ légă cu pĭrul lor împletit ca códele; apoĭ au şi obiceiul de a 'şĭ pistriţa figurile cu deosebite culorĭ.

Esquimali n'aŭ sciut să domesticéscă renul ca Laponi, ci înhamă dece saŭ duoĭ-spreḑece cânĭ la săniile lor pe care le fac din fălcĭ de balene învelite cu pieĭ de urşĭ saŭ de phoce.

Inductria acestuĭ popul este în raport cu trebuinţele lor pucin numeróse. Dupŏ cum ne spun călĕtoriĭ, Esquimali din Labrador locuiesc iarna în caverne săpate în ghiacă, aşternute cu muschĭ şi cu pieĭ de animale, avênd drept uşă o bucată mare de ghiacă. Vara, care este fórte scurtă, 'şĭ fac locuinţe aeriene din óse de balene acoperite cu pieĭ de animale.

Într'o ţérră fără vegetaţie, fără pădurĭ, unde seminţele nu pot încolţi, singurul combustibil este untura de phoce, cu care se servă spre a se încălḑi, a 'şĭ lumina locuinţele şi a 'şĭ frige câte o dată şi carne.

Eĭ sunt fórte superstiţioşĭ şi cred în vrăjitorĭ şi într'un geniŭ bun numit *maneto*. Nu suntem sigurĭ daca au eĭ vr'o idee exactă despre *Fiinţa Supremă*,

În ţérra Esquimalilor aşedată în regiunele glaciale abia aŭ putut pătrunde misionariĭ religioşĭ, aŭ făcut schóle şi 'ĭ aŭ maĭ scos pucin din starea de sĕlbaticie. Semênţele civilisaţiunĭ nu pot strĕbate printr'acele locurĭ triste ca să prindă rădăcinĭ, elle se usucă întocmaĭ ca semênţa bună căḑută pe piatră, despre care vorbesce aşa de frumos parabola Evangelieĭ.

Gravura ce aveţĭ înainte represintă o immormêntare a Esquimalilor pe ghiacă, o ceremonie funebră fórte simplă. Se vĕd în tóte părţile numaĭ bloce şi grămeḑĭ de ghiacă, şi la óre-care depărtare în portul lor o corabie. Carul ce pórtă mortul este o sanie învelită cu pieĭ de animale, trasă de patru indiviḑĭ; grópa asemenea este sĕpată în ghiaţă şi se vĕd instrumentele cu care o taie: un ferestrĕu, lopată, ciocan şi tîrnăcop. Patru indiviḑĭ împrejurul grópeĭ aşteptă carul funebru. Nu se vede nicĭ un preot care să se róge pentru sufletul reposatuluĭ.

Totul este jalnic şi înfiorător ca şi pustietatea monotonă a locurilor dup'împrejur. Pe cer numaĭ apare o frumósă aurorăboreală, care în aceste regiunĭ ţine locul lumineĭ solară; ea are forma unuĭ cerc de lumină, în celle duoĕ părţĭ opuse maĭ lucitor şi strebătut d'o cruce luminósă. Ast phenomen pare că le ar ḑice: există o *Putere Supremă* care din regiunĭ maĭ înalte veghiază de la începutul lucrurilor şi îngrijesce de muritorĭ

A.

VARIETĂŢI.

Silinţele iniţiativeĭ individuale pentru propagaţia învăţămêntuluĭ merg ne 'ncetat crescênd. Reproducem liniile următóre pe care le extragem din *Curierul Rhinuluĭ de jos.*

„Avem a însemna un act de liberalitate, d'un caracter excepţional: s'a dat o sumă de 100,000 francĭ pentru fondarea uneĭ schóle de *comerciŭ* în oraşul Mulhousa. Autori acesteĭ virtuţĭ sunt duoĭ junĭ comercianţĭ din oraşul acela, care, prin activitatea lor, spiritul lor de iniţiativă, cu 'nţelléptă îndrăsnélă aŭ ajuns în pucin a'şĭ face o stare independintă. DD. Siegfried (Juliu şi Jacob) par a fi jaluzĭ a face cunoscut ş'altora calea pe care a urmat cu *folos;* eĭ aŭ voit să dé sbor spirituluĭ de întreprindere comerciale în care sunt fórte inferiorĭ Englesilor. Fondarea în Mulhousa uneĭ schóle de comerciŭ bine organisată pare că este primul pas în calea aceasta, făcut de DD. Siegfried arĕtând şi basele esenţiale. Maĭ târḑiŭ vor propune înfiinţarea uneĭ societăţĭ cu responsabilitate limitată, avênd de scop crearea comptuarelor comerciale în puncturile celle maĭ importante alle globuluĭ, pentru desvoltarea comerciuluĭ de exportaţie. Elevi eşind din schóla de comerciŭ de la Mulhousa vor fi trimişĭ în aste comptuare, unde vor termina practica lor şi unde se vor pune îndată în stare d'a face serviciurĭ marĭ neguţĕtorilor francesĭ.

Astă idee grandiósă care nu micşoréză în nimic partea practică şi realisabilă, a fost priimită cu aplaude de societatea industrială şi s'a dat în cercetarea comitetuluĭ de comerciŭ şi comitetuluĭ de utilitate publică.

Un drum atmospheric pentru expeduirea depeşelor s'a stabilit şi 'n Berlin. Duoĕ tuburĭ de fer paralele pun în comunicaţie bursa cu stabilimentul telegraphic; depeşele ajung într'un minut dintr'un loc în altul.

Typhus contagios în animale bîntue acum maĭ tótă Englitera; medici Veterinarĭ cércă a aplica animalelor tratamente homeopathice. Poliţia Sanitară a prins maĭ mulţĭ măcelarĭ vênḑênd în Londra carne de animale bolnave şi a luat mesurĭ aspre în privinţa acésta.

D. Pasteur într'o lucrare a sa particulară recunósce bunele effecte ale căldureĭ asupra vinuluĭ; căldura conservă şi face vinul maĭ bun. El declară că ceĭ vechĭ conosceaŭ maĭ multe fapte de natura acéstă. „Aşa vinurile din Creta eraŭ supuse „la o temperaturĕ aprópe de ferbere ca să le împedece d'a se altera (strica), când trebuia să trécă marea."

Bucurescĭ, Typographia Stephan Rassidescu, Strada Germană, hanul Gherman, Nr. 2.